

TEATER-AKTIVERING

Kaleidoskop 'aktiverer' en lang række kunstnere i sidste halvdel af januar, når der er talkshow i 'Salon K' – fremtidens jobcenter.

DEBAT OM KUNSTNERJOB

Kunstnernes arbejdsvilkår var blandt emnerne på dagsordenen, da LO og Socialdemokratiet holdt kulturkonference.

SPOT PÅ TEATER FOR BØRN

En omfattende redegørelse om professionel scenekunst for børn og unge kommer med en række forslag til sikring af området.

DECEMBER 2008 #10

MAGASINET

SCENELIV

SANG • DANS • TEATER • FILM / UDGIVET AF DANSK SKUESPILLERFORBUND

**”SPÆNDENDE UDTRYK,
MEN NEJ TAK”**

SVÆR VEJ TIL UDDANNELSE FOR DØVE BO HÅRDELL

TEATER PÅ TRODS I VALBY

Musical

DEN VIDERE GÅENDE UDDANNELSE I

Optagelsesprøver 2009

Det Danske Musicalakademi afholder optagelsesprøver til den 3-årige musicalperformer-uddannelse.

- 1. prøven: weekenden 28/2 - 1/3**
- 2. prøven: weekenden 7/3 - 8/3**

Tilmelding og yderligere information på
www.musicalakademiet.dk

Sidste frist for tilmelding
onsdag den 4/2.

www.musicalakademiet.dk

AAKJÆRS.DK

"...I am proud to be a part of what is going on at The Danish Musical Academy because it is a first-rate, world-class training institution for an art form I have devoted my life to".

DAVID BRUNETTI, BROADWAY COACH

"The degree of professionalism found in the young students was astounding – and refreshing".

MICHAEL JOHN LACHIUSA, BROADWAY COMPOSER & ADJUNCT PROFESSOR AT NYU (NEW YORK UNIVERSITY)

"The premises and facilities are first-class and, actually, better than our own in London..."

PAUL CLEMENTS, PRINCIPAL AT MOUNTVIEW ACADEMY OF THEATRE ARTS

DECEMBER 08:

SCENEKUNST FOR BØRN

Carina Christensen har fået overrakt en grundig redegørelse om scenekunst for børn og unge i Danmark. Den indeholder en række forslag til sikring af området i fremtiden. **s. 4**

JOBCENTER-TALKSHOW

Kaleidoskop sætter fokus på dagpengereglernes betydning for kunstnernes arbejdsliv, når teatret afholder en stribe talkshows i 'Salon K'. **s. 6**

KULTURPOLITIK ELLER IGNORANCE

Det risikerer at blive ignorance, når man stædigt fastholder, at forskellige grupper på arbejdsmarkedet ikke kan behandles forskelligt, lød det på LO og Socialdemokratiets kulturkonference, hvor kunstnernes arbejdsvilkår var på dagsordenen. **s. 10**

MINDEORD

Mindeord for koreograf og danser Søren Sundby skrevet af Palle Granhøj og Louise Seibæk. **s. 12**

DANSE-SPOT

Danseudvalget inviterer til det første af en række nye møder for dansere og koreografer – DanseSpot. **s. 13**

KAMPEN FOR UDDANNELSE

Vejen til uddannelse som skuespiller har været lang for Bo Hårdell, der er det første døve medlem af DSF. **s. 14**

TEATER PÅ TRODS

Pelle Koppel har i hele sin karriere været drævet af en trods og en stædighed – også i kampen for at få kvalitetsteater på plakaten i Valby. **s. 17**

MIRAD på Odsherred Teater med bla. Henrik Ipsen. . Foto: Jens Honoré

PÅ SCENEKUNST FOR DE YNGSTE

MED EN OMFATTENDE REDEGØRELSE OM SCENEKUNST FOR BØRN OG UNGE HAR KULTURMINISTER CARINA CHRISTENSEN FÅET EN LANG RÆKKE FORSLAG TIL SIKRING AF DENNE DEL AF SCENEKUNSTEN I FREMTIDEN.

Det er blevet mere besværligt at lave det, der er blevet kaldt 'verdens bedste børneteater' – nemlig professionel dansk scenekunst for børn og unge. Teatrene er dem, der mærker branchens rekrutteringsproblemer først. Formidlings-systemet er under pres og forvandling. Scenekunsten konkurrerer med en række nye tilbud til børn og unge. For slet ikke at nævne de manglende bevillinger. Selv om det årlige tilskud ligger i omegnen af en halv million og dermed udgør godt en femtedel af publikum til al dansk teater, går kun 10-12 procent af teaterstøtten til denne type scenekunst.

På den baggrund kan man sige, at redegørelsen 'Spot på Danmarks skjulte teaterskat' falder på et tørt sted. Rede-gørelsen er en grundig beskrivelse af 'sjælen' i den danske scenekunst for det yngre publikum: de kunstneriske former, organiseringen, udbredelsen, produktionsformer, formidling og meget andet.

Formålet med redegørelsen er at gøre området mere synligt for beslutningstagere på alle niveauer.

"Professionel dansk scenekunst for børn og unge er en overset verden af stor betydning. Scenekunstmrådet har gennem 40 år udviklet en platform for fortsat nyskabende og mangfoldig scenekunst skabt i tæt kontakt med sit publikum. Trods den respekt, der står om denne frie, unikke og nyskabende scenekunst i udlandet, har den været relativt upåagtet herhjemme," siger rektor for Odsherred Teaterskole, Martin Elung, der sammen med Århus Universitet og Børneteatersammenslutningen, BTS, har taget initiativ til redegørelsen.

Udover at beskrive scenekunstmiljøet for børn og unge, kigger redegørelsen også fremad og kommer med bud på en række initiativer, der kan sikre, udvikle og udbrede scene-kunsten på dette område i fremtiden. Blandt de overordnede forslag kan nævnes:

- At miljøets kunstnere sikres arbejdsro, og at området opgraderes økonomisk ud fra en kvalitativ helhedsvurdering.
- At der bliver skabt vilkår, som sikrer, at en bred vifte af teatre fortsat og i stort omfang laver opsøgende og turnerende teater.
- At scenekunst for børn og unge sikres synlighed og forankring via 'mursten'.
- At der etableres en statsanerkendt scenekunstnerisk grunduddannelse.
- At kortere kurser og efteruddannelse sikres og udvikles.
- At den internationale udveksling sikres og øges.
- At der udarbejdes en rapport om områdets organisations- og formidlerstrukturer.
- At der etableres en database for erfaringsopsamling.

Til hvert forslag findes en række forslag til, hvordan man når det mål, der skitseres.

'Spot på Danmarks skjulte teaterskat' blev den 21. oktober overrakt til kulturminister Carina Christensen af formanden for Kunstrådet, Mads Øvlisen. Kunstrådet og Dansk Skuespillerforbund har bidraget økonomisk til projektet.

Redegørelsen er udarbejdet af dramaturg og ph.d.-stipendiat Kirsten Dahl med professor Jørn Langsted som sparringspartner. Scenekunstens Udviklingscenter, Odsherred Teaterskole, har hjulpet med indsamling af materiale.

Redegørelsen samt en kortere sammenskrivning af den kan findes på www.nyscenekunst.dk eller bestilles på 59 93 10 09.

Læs også lederen på side 23

TIL TALKSHOW I FREMTIDENS JOBCENTER

SKIFTENDE KUNSTNERE BLIVER 'AKTIVERET' NÅR KALEIDOSKOP 12 AFTENER I SIDSTE HALVDEL AF JANUAR INVITERER TIL TALKSHOW I FREMTIDENS JOBCENTER 'SALON K'.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk Foto: Camilla Utke Schiøler

■ Måske arbejder Charlotte Fich som billetkontrollør. Det kan være, at Mads Wille står i baren og sælger øl. Og når du skal finde din plads er det måske Janus Nabil Bakrawi, der hjælper dig.

De er nemlig sammen med et halvt hundrede andre kunstnere på skift sendt i 'aktivering' på K1 i sidste halvdel af januar, når Kaleidoskop sætter fokus på konsekvenserne af den nuværende dagpengepolitik for kunstnere.

Over 12 aftener inviterer teatret publikum til at overvære, hvordan tingene foregår i fremtidens jobcenter, der helt i tråd med tidsånden har form som et talkshow, hvor kunstnerne kæmper om at blive den heldige vinder af det ene kunstneriske job, der er til rådighed. Tre hold dyster og de to tabende hold må tage til takke med arbejde helt uden for deres eget fag.

"Det er selvfølgelig en reaktion på de politiske vinde, der blæser lige nu, hvor skuespillere og andre kunstnere sendes ud

i helt andet arbejde, end det, de kan, og hvor man sidestiller deres freelancearbejdsmarked med et helt almindeligt arbejdsmarked," siger Martin Tulinius, der indtil han tiltræder på Teater X følger denne sæsons repertoire på Kaleidoskop til dørs som kunstnerisk leder.

Talkshowet har fået titlen 'Salon K' med henvisning til salonkommunisterne, og han afviser, at der er tale om egentligt debatteater.

"Det er et talkshow, og jeg regner heller ikke med, at det skal anmeldes, for det er ikke sådan en 'forestilling-forestilling'. Teateret er ikke debatten, men jeg håber selvfølgelig på, at der efterfølgende kommer især en folkelig debat. Gør der det, så tror jeg, at man bedre kan råbe politikerne op."

STOR FORHÅNDSINTERESSE

Da Sceneliv besøgte Kaleidoskop to måneder før den første

“Der er jo nærmest tale om en kriminalisering og tarveliggørelse af de kreative fag. Man forsøger at give dem dårlig samvittighed og kalde dem forkælede, fordi man nægter at forstå, at deres arbejdsområde er anderledes end resten af samfundets arbejde.”

'Salon K' finder sted 14. januar var 60 procent af billetterne allerede solgt. Ifølge Tulinius er det den 'forestilling', der har solgt mest på forhånd i denne sæson på Kaleidoskop.

"Jeg tror, der er en social sympati hos de folk, der har købt billetter så tidligt. De er jo ikke engang klar over, hvilke kunstnere, de kommer til at se, den aften, de har billet til. Og måske er det og så en grund – at de gerne vil overraskes," siger han.

I alt omkring 60 kunstnere – skuespillere, musikere, forfattere, billedkunstnere osv. – vil på skift gæste fremtidens jobcenter i 'Salon K'. De kommer kun en enkelt aften hver, hvor de bliver mødt og udfordret af talkshowets vært, Heinrich Christensen, der vil konfrontere dem med en række skarpe spørgsmål og desuden vil kræve af dem, at de viser, hvad de kan fagligt.

"De kommer alle sammen med et 'act', de kan i forvejen. Jeg vil gerne vise fagligheden – hvor fantastisk dygtige de er i den her branche – i en tid, hvor hver mand jo nærmest kan være en stjerne. Der er kæmpestor forskel på, om man stiller sig op i et talentshow med fire bolde, eller om man er professionel skuespiller," siger Martin Tulinius, der understreger, at skuespillerne kommer som 'sig selv' og stort set ingen instruktion får.

"Der er en ramme eller en skabelon, men det er på ingen måde genneminstrueret. Det går ud på at komme ind på livet af skuespilleren, ikke kun faget, men også deres person. Og derfor svarer de også på spørgsmålene præcis, som de vil. Vi er ikke ude på at fortælle én 'rigtig' historie."

DE SMÅ TEATRE RAMES

Martin Tulinius mærker på egen teaterleder-krop, at kunstnerne er pressede af den nuværende dagpengepraksis.

"Det bliver sværere for os at rekruttere. Skuespillere går efter lange jobperioder og sikre job. Det er til skade for mindre teatre som os, som repræsenterer det moderne teatre og det teater, som ikke har meget lange spilleperioder. Det er bl.a. børneteatrene og de små storbyteatre."

Det er dog også en dybere samfundskritik hos Martin Tulinius, der har drevet 'Salon K' frem. Han er godt og grundigt træt af, at vores samfund bliver stadig mere bureaukratisk og 'kafkask'.

"Det er nærmest grotesk, når man tænker på, at vi har en liberal regering. Alt skal være underlagt formler, regler, systemer og klokkeslæt. Mennesket mangler fuldstændig," siger han og giver et eksempel:

"Da jeg i sin tid startede Kaleidoskop var jeg kun 26 år og principielt på bistand. Men der var en forståelse blandt sagsbehandlere for, at her var der en person, der var i stand til at skabe et arbejde for sig selv. Hurtigt fik vi noget støtte fra kommunen, så kunne jeg få tre måneders løn, og så udviklede det sig derfra. Systemet kunne dengang se, at her var en, der ikke var ude på at sidde på sin flade, men var proaktiv i forhold til at skabe job i fremtiden. Der var den psykologiske føling, hvor man forstår, at man arbejder med mennesker og ikke systemer. Den oplever jeg er væk i dag."

Teaterlederen mener også, at der er sket noget med retorik-

ken, når politikerne omtaler kunstnerne.

"Der er jo nærmest tale om en kriminalisering og tarveliggørelse af de kreative fag. Man forsøger at give dem dårlig samvittighed og kalde dem forkælede, fordi man nægter at forstå, at deres arbejdsområde er anderledes end resten af samfundets arbejde."

"I et ultraliberal samfund som det amerikanske har man bedre forstået, hvor stor en kraft det kreative er – også i professionelle virksomheders udvikling. Man har dyrket det. I Danmark 'punker' vi de kreative og det, der ikke er normalt. Vi skal normalisere samfundet så meget som muligt," siger Martin Tulinius. ■

Talkshowet 'Salon K' kan opleves over 12 aftener på K1 fra den 14. januar.

TEATER-ROKADE I KØBENHAVN

Umiddelbart inden dette nummer af Sceneliv gik i trykken, offentliggjorde Københavns Kommune en større rocade i det københavnske teaterliv. Den kommer i forlængelse af, at Kaleidoskops leder, Martin Tulinius tidligere på året blev udnævnt til en del af ledelsen på Teater X, som er en del af Københavns Teater.

Rokaden betyder, at Kaleidoskop lukkes, og at scenen K1 overgår til Teater Grob, der får status af lille storbyteater. Det samme gør Teater V, som drives af Pelle Koppel i Valby (se interview med Pelle Koppel på side 17) og børneteateret Corona la Balance, der får scene på det tidligere Røde Kro Teater på Amager. Alle tre scener får 'åben scene' forpligtelser.

Kaleidoskops hidtidige åbne scene Kanonhallen, K2, overtages af Teater X, som siden oprettelsen har vidst, at der skulle opføres eller findes alternativer til scenerne på Rialto og Aveny. Teatret overtager også Dansecenen, der bliver ledig, når Dansescenen sammen med en del af det københavnske danse miljø rykker ud i nye lokaler på Carlsberg-grunden.

Københavns Kommune vil desuden kontakte kulturministeren for at få ændret reglerne, sådan at teatergrupper uden fast scene fremover også kan spille på Københavns Teaters scener, f.eks. Kanonhallen. Dette er ikke muligt i dag.

Læs mere om teater-rokaden i næste nummer af Sceneliv

SPEJLVENDT på Taastrup Teater med bla. Judith Rothenborg og Nina Christrup. Foto: Presserum

MØDE MELLEM TEORI OG PRAKSIS

■ Kan man kvalitetssikre scenekunsten ved at integrere videnskab, erhverv, kunst og pædagogik?

Det undersøger en række akademikere og teaterfolk i fællesskab på en workshop den 4. februar, hvor en stribet studerende og undervisere fra Institut for Kunst og Kulturvidenskab på Københavns Universitet mødes med teaterfolkene bag forestillingen 'Spejlvendt' på Taastrup Teater. Det sker i den nyindrettede black-box teatersal på Københavns Universitet, og formålet er at undersøge, hvordan mødet mellem teori og praktik kan være med til at kvalitetssikre scenekunsten.

"Workshoppen stiler efter at kvalitetssikre scenekunst ved at integrere videnskab, erhverv, kunst og pædagogik. Projektet har form af undervisningsseminar, teaterforestilling og praktiske workshops," siger leder af Taastrup Teater, Mogens Holm og tilføjer:

"Workshoppen fokuserer på 'bermuda-trekanten' mellem

improvisationen og forestillingsanalyse og scenekunstens praktiske anvendelighed. Der tages udgangspunkt i, at improvisationen er den kreative proces' mindste byggesten, og at forestillingen er det færdige 'hus', altså den endelige dramaturgiske struktur. Forestillingsanalysen er dét, der skal gøre det muligt for os at begribe - og kvalitetssikre - strukturen."

Workshoppen er det første projekt, der er finansieret af de nye egnsteaterkonsulenters 'kvalitetspulje'.

Beboere fra området omkring Københavns Universitet vil blive inviteret til at overvære forestillingen.

Medlemmer af DSF kan deltage i hele workshoppen. Er du interesseret i det, så henvend dig til Taastrup Teater på 43 35 27 70.

SKAL DU SPILLE REVY TIL SOMMER?

ER DU I TVIVL OM, HVORDAN DINE ANSÆTTELSESVILKÅR BØR VÆRE?

SÅ ER DER VEJLEDNING AT HENTE I DEN KOLLEGLIALE AFTALE OM MEDVIRKEN I REVY PÅ WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK UNDER FAGLIG SERVICE OG OVERENSKOMSTER.

DU KAN OGSÅ RINGE OG TALE MED EN AF DSF'S JURISTER PÅ 33 24 22 00.

LØNSTIGNINGER OG FORHØJELSE AF SKALATRIN

OVERENSKOMSTEN FOR DET KGL. TEATER BLEV GODKENDT AF GENERALFORSAMLINGEN I EFTERÅRET. EN RÆKKE ARBEJDSGRUPPER ARBEJDER VIDERE MED ENKELTE OMRÅDER BL.A. ELEKTRONISKE RETTIGHEDER.

Den nye overenskomst for Det Kgl. Teater, som blev godkendt af DSFs generalforsamling i efteråret betyder en lønstigning på 10,6 procent for både skuespillere og operasolister i løbet af overenskomstperioden frem til den 31. marts 2011.

Ud over dette er der for begge grupper sket en forhøjelse af det nederste og det øverste skalatrin, og for skuespillerne er skalatrinsforløbet afkortet med et enkelt trin. For operasolisterne er pensionen desuden blevet forhøjet med en procent fra 25 til 26 procent.

For begge grupper indføres varslingsregler, når en sæsonansat skuespiller eller sanger ikke får forlænget sin kontrakt.

Dertil kommer en række andre mindre forbedringer og ændringer af overenskomsten.

"Når vi kigger på det endelige resultat samlet, så har vi fået gennemført langt de fleste krav, vi havde til overenskomstforhandlingerne med Det Kgl. Teater," siger DSF-formand Henrik Petersen.

ELEKTRONISKE RETTIGHEDER

En af knasterne ved dette års overenskomstforhandlinger med nationalscenen var de elektroniske rettigheder.

Teatret ønskede at få alle elektroniske rettigheder overdraget, så man frit kunne transmittere alle forestillinger. Dette afviste DSF og holdt fast i, at scenekunstnerne stadig skal have betaling for transmissioner i Danmarks Radio. DSF har dog indvilget i at indgå en aftale om en prøveordning for brug af optagelser af teatrets produktioner på andre platforme, f.eks. internettet og CD- og DVD-udgivelser. Denne aftale drøftes i øjeblikket i en særlig arbejdsgruppe.

Der blev i forbindelse med overenskomstforhandlingerne også nedsat arbejdsgrupper, der skal diskutere prøvetidsreglerne for skuespillere og operasolister, og hvordan teatret kan ansætte scenekunstnere i korte perioder i forbindelse med events og lignende.

Sceneliv vil senere fortælle om resultatet af arbejdsgruppernes drøftelser. ■

KOMMER SNART: NY ELEKTRONISK HÅNDBOG

Et eksempel på, hvordan resultatet af en søgning kan komme frem i den nye elektroniske håndbog. (Søgningen er konstrueret.)

● **MANGE FLERE MULIGHEDER FOR AT MARKEDSFØRE SIG SELV – NU MED FLERE BILLEDER, FILMKLIP OG LYDFILER**

● **FLERE OG BEDRE SØGEMULIGHEDER FOR BRUGERNE AF HÅNDBOGEN**

● **NYT OG TIDSSVARENDE DESIGN**

LÆS MERE OM, HVAD DEN NYE HÅNDBOG HAR AT BYDE PÅ, OG HVAD DU SKAL GØRE FOR AT FÅ DET OPTIMALE UD AF DEN, I NÆSTE NUMMER AF SCENELIV.

DET SIDSTE NYE – TJEK HJEMMESIDEN

VIL DU HAVE DE MEST OPDATEREDE NYHEDER FRA DANSK SKUESPILLERFORBUND, SÅ TJEK HJEMMESIDEN WWW.SKUESPILLERFORBUNDET.DK. HAR FINDER DU BL.A. FAGLIG INFORMATION, NYHEDER FRA BÅDE FORBUNDET OG NYT FRA SCENEKUNSTENS VERDEN.

KULTURPOLITIK ELLER IGNORANCE?

KUNSTNERNES ARBEJDSVILKÅR OG PROBLEMERNE MED AT FASTHOLDE ARBEJDSKRAFTEN PÅ DET KUNSTNERISKE ARBEJDSMARKED VAR ET AF EMNERNE, DA LO OG SOCIALDEMOKRATIET HOLDT KULTURKONFERENCEN 'NY KULTURMINISTER – NY KULTURPOLITIK'.

Af Pia Møller Munksgaard, pmm@skuespillerforbundet.dk

■ "Det store paradoks er, at vi har ét ministerium, der satser på løse ansættelser, og et andet ministerium, der siger: nej den går ikke, for så er der ikke tale om et fortløbende ansættelsesforhold."

Sådan lød det fra Peter Westphael fra Randers Egnsteater, da han på kulturkonferencen udtrykte sin frustration over de kunstneriske konsekvenser af den nuværende dagpengepraksis. Teaterlederen, der også er næstformand i Scenekunstudvalget, fortalte i en workshop om kulturstøtte og kunstnernes arbejdsmarked, at det er blevet rigtig vanskeligt at tiltrække kunstnerisk arbejdskraft til egnsteatret i Randers.

"Alle er flyttet til København for at samle de småjob, de kan, og forsøge at få det til at hænge sammen. De tør ikke sige ja til tre måneder hos os, for de ved ikke, om de så bagefter kan komme tilbage til f.eks. den faste oplæsning, de har om onsdagen. Vi er godt i gang med at affolke det regionale teater på den måde."

Henrik Petersen fra Dansk Skuespillerforbund var oplægsholder på workshoppen og advarede også mod at udhule kunstens arbejdsmarked ved at tvinge kunstnere over i helårsjob i andre brancher.

"De små teatre har i øjeblikket svært ved at få fat i de folk, de har brug for, og jeg ved, at det er det samme inden for musikken. Det er ikke Peter Ålbæk eller Det kgl. Teater, der kommer til at mangle kunstnerisk arbejdskraft. Det er den store bredde af skuespillere, der bliver mangel på. Og det er en trussel imod bredden og dybden i hele vores kulturpolitik og teaterpolitik," sagde han.

MERE OG MINDRE ARMSLÆNGDE

Mens mange på konferencen i forhold til kunsttøtten efterlyste mere reel armslængde, bad formanden for Dansk Artist Forbund Lena Brostrøm om, at kulturministeren praktiserer 'mindre armslængde', når det kommer til kunstnernes arbejdsmarked.

"Carina Christensen kunne virkelig gøre en stor indsats, hvis hun ville tage en reel diskussion med beskæftigelsesministeren om det kunstneriske arbejdsmarked og kunstnernes sociale og økonomiske forhold. Angsten for at komme til at forskelsbehandle ved særligt fokus på særlige arbejdsmarkeder er simpelthen blevet til ignorance," sagde Lena Brostrøm og efterlyste bæredygtige modeller omkring understøttelse, uddannelse og ansættelse.

Hun foreslog, at kulturministeren nedsætter en kommission eller et udvalg, hvor ministeren i samarbejde med arbejdsgivere, arbejdstagere/udøvere og andre relevante ministerier kortlægger bl.a. det kunstneriske arbejdsmarked, arbejdspladser, lønningsforhold, beskæftigelse og kunstnernes sociale status, herunder a-kasse og pensionsforhold.

"Vi må tage hul på diskussionen om, hvad vi vil med vores kunstnere i fremtiden – ud over diskussionen om, hvad vi vil med kunsten."

FLEKSIBILITET KRÆVER BESKYTTELSE

Henrik Petersen tilsluttede sig denne tanke og forklarede, at de udøvende kunstnere i stigende grad har accepteret at befinde sig på et freelance-arbejdsmarked. Som eksempel nævnte han, at der for 50 år siden var 70 fastansatte på Det Kongelige Teater – i dag er der under 20.

"Vi brød for alvor op med fastansættelserne i 1970'erne – og det gjorde vi, fordi der var en beskyttelse for kunstnerne i dagpengesystemet, når vi pludselig stod med et næsten rent freelancearbejdsmarked. I dag har vi et meget mere varieret

teaterbillede, hvor personalet cirkulerer imellem alle de producerende institutioner. Det er godt for samfundet, fordi det er med til at sikre, at også Nordjylland og Falster kan få en andel i den bedste kultur."

"Oplevelsesøkonomien bliver en stor satsning i fremtiden, og det er mange ting. Også der har vi behov for, at der er forskellige kombinationer af mennesker og nye konstellationer, der kan arbejde sammen hele tiden. Og denne type arbejdsmarked kræver en særlig beskyttelse," sagde han.

Henrik Petersen gjorde opmærksom på, at tanken om at se mere fleksibelt på kunstnernes arbejdsmarked ikke kun møder modstand hos de borgerlige regeringspartier. Modstanden findes langt ind i oppositionen og også i arbejdsmarkedets hovedorganisationer.

"Jeg er ikke fortalende for at skabe et reservat, hvor kunstnerne skal gå i fred. Men jeg synes, at vi – som situationen er – må turde spørge os selv, om der er ikke er nogle af vores medlemsgrupper, som vi er nødt til at behandle anderledes end flertallet for at sikre, at deres arbejdsmarked eksisterer i fremtiden."

GATEKEEPERE

Flemming Møller Mortensen, der er medlem af Folketinget for Socialdemokratiet og stedfortræder i kulturudvalget betegnede det som "et socialt aspekt af kulturpolitikken, som vi må gøre noget ved" og henviste til kunstnernes lave indtægter og generelt dårlige pensionsforhold.

"Vi må kunne tale åbent om det med alle. Hvad betyder det, hvis vi har et arbejdsmarked, der sætter kunstnerne under pres. Kunstnerne skal ikke stå ringere stillet end de øvrige ansatte på det danske arbejdsmarked," sagde han.

Pernille Frahm, der er kulturordfører for SF rejste spørgsmålet om, hvem der skal bestemme, hvilke kunstnere, der skal være omfattet af en mere fleksibel ordning på arbejdsmarkedet.

"Hvem skal være gatekeepere og afgøre, hvem der så reelt er kunstnere?"

Henrik Petersen svarede, at DSF har helt klare kriterier for optagelse, som betyder, at kun scenekunstnere, der har en reel tilknytning til faget, kan blive medlemmer. Lena Brostrøm fra artistforbundet sagde, at kunstnerne er klar til at diskutere eventuelle systemer og automatikker i en særlig ordning.

"Men først har vi brug for en kulturminister, der vil beskæftige sig med noget, som måske umiddelbart ser ud som om, det hører hjemme i Beskæftigelsesministeriet. Det er et spørgsmål om at være med til at sikre det kunstneriske arbejdsmarked." ■

MINDEORD

KOREOGRAFEN OG DANSEREN SØREN SUNDBY, 44 ÅR

Søren og jeg fandt sammen i slutningen af 1980'erne og startede det, der i dag er GRANHØJ DANS. Vi har lavet flere end ti forestillinger og danset flere end 500 forestillinger sammen – og vi har turneret Europa tyndt.

Søren kunne nærmest eksplodere af energi. Han tilhørte den generation af moderne dansere, der måtte danse, til blodet sprang. Han var ekstremt fysisk og havde en vildt maskulin muskelkraft: "Du skal hoppe 17 gange på ét ben", kunne jeg sige. Og så ville han svare: "Hvis du siger 17 gange, så gør jeg det 17 gange".

Men han havde også en meget følsom side. Et af mine fineste minder er fra i 1996, da Søren skulle danse sammen med Cecilia Eliasson i *Obstruction Ultimatique*. Cecilia var så smuk og så perfekt, at Søren knap turde nærme sig hende. Koreografen og 'obstructionen' gik ud på, at han skulle komme så tæt på hende som muligt. Og Søren rørte hende aldrig.

Det var i prøvesalen, at vores ekstreme tillid udviklede sig. Hver gang jeg havde ét forslag til en forestilling, så havde Søren ti. Og hver gang, jeg lavede regler, forsøgte Søren at bryde dem. Søren syntes godt nok, at jeg kom for let om ved tingene, fordi det var ham, der udviklede alt bevægelsesmaterialet – jeg satte det jo bare sammen – og på et tidspunkt måtte vi bryde med hinanden.

Men så fik han sygdommen: Cancer i hjernen. Og han spurgte: "Vil du lave en forestilling til mig, inden jeg dør?" Det blev til *Face 2 Ex* i januar 2007, en forestilling, der kan opfattes som et portræt af Søren. Og det blev den vigtigste, jeg har lavet i mit liv. Vi skulle have spillet den forestilling forever... Jeg tror faktisk, at den havde en helbredende virkning på Søren undervejs; selv troede han til det sidste, at han ville overleve kræften.

Søren var ikke kun danser. Han var performer med en fuldkommen gennemborende tilstedeværelse. Og i dag tænker jeg, at han måske brændte op.

"Tak for al inspiration", skrev jeg på kransen til ham. Ordene var ment som min allerstørste kunstneriske kærlighedserklæring.

Koreograf Palle Granhøj

SØREN

– I SKØNHED, BLIDHED OG STYRKE
VIL VI MINDES DIG!

September 2006

Der kommer Søren; energisk, nærværende, samlet, én i ét, støbt i ét stykke, centreret, groundet og i form. Ud fra denne solide kerne gror håret vildt, armene fægter, øjnene er drilske, blikket er kærligt og mundtøjet kører i ét væk på fem sprog.

Ham skal vi samarbejde med. Han skal ind i personalegruppen, vi skal med i produktionen. Han er huskoreograf. Han flytter ind. Vi går igang.....

Men Søren har ondt i hovedet, Søren bliver indlagt, Søren har en kæmpe tumor i hjernen, han bliver opereret og tager til en norsk dyrlæge, der kan akupunktur. Tiden står stille, nu troede vi lige.....vi holder vejret!

Hvad gør Søren? Han lægger planer! Han flytter God Almighty til sommer og så vil han selv på scenen i januar. Der skal være en gulerod. Nemlig. Hvor er Palle? Kom!

Der er barberet en plet midt i det vilde hår, men det stritter stadig, øjnene stråler, telefonen gløder, der bliver taget billeder og holdt prøver alt imens akupunktoren i Norge bliver passet og kræften holdt stangen. Kend din plads! Vi er i gang igen.....

Januar 2007

Så sidder vi dér i mørket i salen. Og venter på Søren. Så kommer han; energisk, nærværende, samlet, én i ét, støbt i ét stykke, centreret, groundet og i form. Sådan!

August 2007

Ti piger måber. Vildmanden Søren kører workshop med Juniorkompagniet. To dage senere har en ny kærlighed set dagens lys. En vildmand og hans ti piger kan dårligt vente med at mødes igen.

Oktober 2007

Gensynets glæde kammer over. Søren får sit første epileptiske anfald for øjnene af pigerne.

December 2007

Therese har hjulpet. Der er premiere. Søren er der. Blomster, salte tårer og varme kram. Forløsning, stolthed og skønhed.

I vinterlyset af den første sne – November 2008

Stærke billeder af en kunstner, der satte aftryk i os alle. Inspirerede aftryk af tillid, hengivenhed, styrke, klarhed, kærlighed, kunst og integritet. Søren, du vil til evig tid stå stærkt og være et forbillede.

Louise Seibæk, teaterchef, Dansescenen

DERANGED ELEGANCE af Lars Dahl Pedersen på Dansescenen. Foto: Freddy Tornberg

DANSESPOT!

DANSEUDVALGET HAR FORNØJELSEN AT INVITERE TIL FØRSTE MØDE FOR DANSERE OG KOREOGRAFER I DSF I 2009: DANSESPOT #1

■ Danseudvalget i DSF vil gerne være dansere og koreograferes talerør i forbundet af GAVN og ikke kun af NAVN – og vi vil gerne ruske op i måden at mødes, debattere og diskutere dansen på.

Derfor vil vi gerne skabe rammerne for et engageret forum, hvor dansen kan udvikles, diskuteres og hvor den enkeltes commitment til sit fag og erfaringer kan inspirerer de øvrige i miljøet.

Der ligger et ocean af erfaringer fra scenen, træningslokalet, op- og nedture, succeser og mindre succeser, ansøgninger og afslag, systemer og problemer – kort sagt en overflod af viden som kan komme hver enkelt danser og koreograf til gavn – hvis vi vil det!

Vores baggrunde, kompetencer og talenter er lige så unikke og komplekse, som vi er som mennesker. Det vil bare være for ærgerligt hvis ikke vi udnyttede det potentiale, som vi ligger inde med; plussede ét og ét og fik summen tre!

Hvis vi i faget vil være med til at præge den retning, som dansen tager i disse år er det vigtigt at komme ud af starthulene og stille nogle krav og forventninger til dagsordenen.

En måde er at mønstre en samlet gruppe på tværs af ballet, moderne, jazz, musical, hip-hop etc. En gruppe som kender og anerkender hinandens udtryk, inspirerer hinanden og som ønsker at gøre en forskel både for sig selv og sine kolleger.

Et kunstnerisk udtryk som dansen der finder plads på flere og flere platforme, udvikler sig, knopskyder og begejstrer et bredt publikum skal naturligvis være en stærk og aktiv medspiller i debatten og udviklingen i alle disse sammenhænge.

DANSESPOT #1 LØBER AF STABLEN SØNDAG DEN 25. JANUAR KL. 11. 00 I DSF'S LOKALER, SKT. KNUDS VEJ 26.

Du bedes tilmelde dig på ha@skuespillerforbundet.dk senest 19. januar. Her kan du også foreslå emner til et DanseSpotmøde.

Du opfordres også til at tilmelde dig vores mailingliste så du kan få direkte og hurtig information, når der sker noget væsentligt på vores område. DET GØR DU PÅ SAMME MAILADRESSE!

Vi glæder os til at se så mange som muligt og ønsker alle dansende medlemmer et 2009 der sparker røv!

Jacob Stage - formand for Danseudvalget

DanseSpot vil afløse det årlige Danseplenum og finder sted adskillige gange i løbet af året.

KAMPEN FOR EN UDDANNELSE

BO HÅRDELL ER DET FØRSTE DØVE MEDLEM AF DANSK SKUESPILLERFORBUND. OM TRE ÅR ER HAN FÆRDIGUDDANNET SKUESPILLER FRA GLAD TEATER. DE STATSANERKENDETE SKUESPILLERSKOLER HAVDE IKKE RUM OG PLADS TIL EN UNG, DØV MAND MED SKUESPILLERDRØMME. SPÆNDENDE UDTRYK, MEN NEJ TAK, LØD DET. NU DRØMMER BO OM AT FAVNE BREDT, VÆRE BROBYGGER OG MÅSKE GIVE PUBLIKUM ANDERLEDES KUNSTNERISKE OPLEVELSER.

Af Nana Toft Foto: Linda Cartridge og Nana Toft

■ Bo kan se, at manden åbner munden på vid gab. Han kan se, hænderne er knyttet. Øjenbrynene lagt i vrede folder. Han kan fornemme, at folk omkring ham reagerer på mandens udbrud, for de drejer hovedet og retter deres opmærksomhed i mandens retning.

Selv er han i gang med at hive en ung kvinde i hestehalen. Hen ad gulvet. Bo lægger sig ovenpå hende, bruger sin fysiske overlegenhed til at mase hende nedad. Kvinden skriger for at komme op. Begge pruster og stønner.

I den anden ende af lokalet, har en kvinde sat sig ovenpå en anden kvinde i en kørestol. Hun kontrollerer joysticket. Kvinden i kørestolen er tydeligvis frustreret. For hun har mistet kontrollen over sin stol – og dermed sig selv.

Bo er døv. Kvinden i kørestolen er spastiker. Den unge kvinde med hestehalen er blind. De er alle elever på Glad Teater, Danmarks første professionelle skuespilleruddannelse for folk med funktionsnedsættelser, og har lige været igennem en såkaldt "viljesøvelse".

DRØMMENE ER DE SAMME

Bo Hårdell er den første døve skuespiller i Danmark, som er blevet medlem af Dansk Skuespillerforbund. Om tre år er han klar til det pulserende kulturliv. Så er drømmen nået: Han er blevet professionel skuespiller. Ambitionerne fejler ikke noget:

"Jeg drømmer om at lave udfordrende teater. Om forestillinger med døve og hørende

skuespillere og døve og hørende publikummer. Jeg drømmer om at give publikum anderledes oplevelser, og det tror jeg især mit sprog, tegnsprog, vil være medvirkende til. Jeg er heller ikke nervøs for at blive castet eller stemplet som ham 'den døve'. Jeg er jo døv, så sådan er det. Men... i virkeligheden vil jeg bare gerne have udfordrende roller og fortælle gode, vedkommende historier, der kan prikke og pirre til publikums tanker og følelser. Drømmene er ikke så meget anderledes end hos alle andre skuespillere," fortæller han.

Det har dog været en lang og sej kamp at nå dertil.

IKKE KUN TEATER FOR DØVE

Bo Hårdell blev født for 28 år siden, og begge hans forældre og hans storebror er også døve.

Allerede som barn ville han allerhelst bruge sin tid på at stå på scenen, og skolekomedierne var årets højdepunkt. Bo var blevet bidt af muligheden for at fortælle historier: Historier, der kunne få publikum til at tænke og debattere.

Han blev desuden tidligt politisk aktiv. Som det første parti i Danmarkshistorien, etablerede Enhedslisten den første landsdækkende enhed med udelukkende døve medlemmer. Siden var han med til at etablere "Røde hænder" - et venstreorienteret politisk ungdomsforum; ligeledes med politisk interesserede unge, døve. En senere uddannelse som lingvist fra Københavns Universitet lå heller ikke fjernt fra den unge mand, som var forelsket i formidlingen.

Men hele tiden tænkte han, at det var på scenen, han burde være. Men hvordan? Danmark havde ikke noget døveteater. Det var kun Norge og Sverige, der kunne prale af det, og han kunne alligevel ikke se sig selv udelukkende spille teater for, om og til døve. Det ville være for indspist. For snævert. Han så sig selv i rollen som brobygger og ønskede at skabe forestillinger med både døve og hørende.

GUD, HVOR SPÆNDENDE

Et afgørende vendepunkt kom i 2000, hvor Bo var taget til Gallaudet University i Washington D.C, USA. Et universitet hvor alle fra kioskejeren til professoren kommunikerer på tegnsprog, og hvor hovedparten er født døve. Bo var med i alle de forestillinger på og udenfor skolen, han overhovedet kunne komme i nærheden af. Og da han kom hjem i 2001, vidste han, at der skulle ske noget.

Det var endnu ikke lykkedes en døv at komme gennem nåleøjet og ind på en af teaterskolerne i Danmark. Men Bo ville trodse den statistik.

Han måtte øve sig og skærpe sit kunstneriske udtryk: Med fire andre døve etablerede han 'handOrama', Danmarks første professionelle tegnsprogs-poesi-gruppe. Gruppen eksisterer i dag, og turnerer i både ind- og udland med fremførelser af tegnsprogsdigte og mindre tegnsprogsteaterstykker.

Det var med et af sine tegndigte, han tog til optagelsesprøve på Statens Teaterskole. I tre minutter foldede hans krop sig ud i levende billeder. Foran en undrende jury.

"Jeg tror, de var meget paf over mig. Jeg fremførte et digt på tegnsprog, som var en blanding af teater og poesi. Bagefter sad de lidt, måbende, hvorefter en af dem, lidt pludseligt, udbryder: "Gud, det har vi aldrig set før. Det er totalt nyt område og et nyt udtryk. Spændende." Så blev der sagt tak. Jeg forlod scenen og kom ikke ind," fortæller Bo, der dog besluttede sig for at prøve igen året efter. En uge før optagelsesprøven mistede han modet. I stedet for skrev han en mail og spurgte, om han nogensinde kunne håbe på at komme ind.

"Svaret var nej. Forklaringen var, at der på skolen var for meget sang og musik. De troede, det ville blive for svært for mig. Men så blev jeg sgu' stædig. Jeg skrev til samtlige teaterskoler i Danmark - statsanerkendte såvel som private. Svaret var det samme alle steder: Nej tak. De skrev ikke direkte: "Vi tager ikke imod døve elever." De formulerede det typisk sådan her: "Vi kan ikke forestille os at tilpasse forløbet, så også døve elever kan følge med." Eller noget i den stil. Men så fik jeg pludseligt et positivt svar."

Bo Hårdell kommunikerer med en blind medstuderende på Teater Glad ved hjælp af Lorm, et alfabet, som gør blinde og døve i stand til at tale sammen ved at lave prikker og streger på hinandens hænder.

HANDICAP – EN DRAMATISK STYRKE

Skandinavisk Teaterskole på Nørrebro i København synes, det lød interessant. Et længere forløb blev sat i værk med weekend- og ugekurser. Men pludselig lukkede skolen og Bo var banket tilbage til start. Odsherred Teaterskole kom på banen (nu: Scenekunstens Udviklingscenter, Odsherred Teaterskole, red.) med et forsøg på at etablere en decideret skuespilleruddannelse for folk med funktionsnedsættelser.

Og så pludselig søger Glad Teater skuespillere til forestillingen 'Snedronningen' af dramatiker Jokum Rohde. Meningen er at lave en amatørforestilling i professionelle rammer med folk med funktionsnedsættelser og se, om projektet kan holde til en decideret uddannelse.

Det holder. Forestillingen er en succes, og i januar 2008 starter 14 elever med psykiske handicap i et introforløb på Glad Teater. Planen er at teste, hvor mange af dem, der kan holde til en arbejdsuge fra 8 til 16. 18. august 2008 starter yderligere seks elever, heriblandt Bo. De har alle fysiske handicap. Af de 14 elever med psykiske handicap er det kun 10, der ender med at fortsætte.

Bo Hårdell har i skrivende stund været i gang i godt tre måneder og er glad for det. Især fordi der ikke bliver taget hensyn til ham som døv.

"Det er befriende, at det ikke er 'synd' for os. Ingen af underviserne har det her omsorgsgen, mange handicappe ellers er udsat for. Der bliver stillet dejligt mange, høje krav. Der bliver råbt og skreget, og det mest fascinerende er nok, at jeg har opdaget måder at bruge mit handicap – på dramatisk vis. For eksempel i 'Snedronningen'. Her var der en hel scene uden lyd. Hvor det kun var mig, der kommunikerede på tegnsprog. For publikum var der ikke noget alternativ. De var tvunget til at opleve mig, mit sprog, min mimik og min krop. Og alle forstod, hvad jeg sagde, fik jeg siden fortalt, selvom de ikke kunne tegnsprog. Fordi tegnsprog har denne her visualitet, der gør, at det basale budskab går igennem," forklarer Bo og fortsætter:

"Vores handicap, vores dramatiske styrke, skaber flere lag i forestillingen. Den taler til publikum andre steder, end de normalt er vant til, tror jeg. Også fordi vi er flere med mange forskellige handicap på scenen. Og den interaktion imellem os skaber også ret interessante brud i folks hoveder."

Bo Hårdell understreger, at det ikke er meningen, at tegnsprog eller de andre fysiske udtryk qua elevernes

handicap, skal være synderligt 'eksotiske'.

"Det er rigtigt, at tegnsprog gir mulighed for helt andre kunstneriske oplevelser. Men mere særligt er det altså heller ikke. Jeg er heller ikke fortaler for, at tegnsprog bliver sådan noget "uuuuh, hvor superspændende". I virkeligheden er tegnsprog jo bare et sprog, der gir' et særligt udtryk," siger han.

POSITIV, MEN IKKE NAIV

Men en ting er, at der om små tre år klækker 16 nye skuespillere ud fra Glad Teater. Noget andet er, om kulturlivet er parat til at tage imod dem. Bo Hårdell er positiv:

"Interessen fra både film- og teaterbranchen er overvældende, synes jeg. De virker overordentligt interesserede, så jeg ser min fremtid som meget åben. Der er flere muligheder; der kan være roller som døv i film og på teater. Det er jo helt håbløst, når en hørende forsøger at spille døv. Så er der udlandet. Her er jo heldigvis mange døveteatre i verden, og jeg kan begå mig på fem andre tegnsprog (tegn-sprog er ikke internationalt, men lige så forskelligt som talesprog, red.), så her er også jobmuligheder. Endelig drømmer jeg jo om at skabe mit eget ensemble med måske tre hørende og tre døve skuespillere," fortæller Bo, der dog samtidigt godt ved, at det ikke er den nemmeste levevej, han har valgt.

"Jeg er ikke naiv. Jeg er realist og ved godt, at livet som skuespiller, selv for mine hørende kolleger, er en udfordrende livsstil. ■

BO HÅRDELL ER 28 ÅR

Han er det første døve medlem af Dansk Skuespillerforbund. Førsteårselev på Glad Teaters skuespilleruddannelse for folk med funktionsnedsættelser.

Lingvist fra Københavns Universitet.

Har været ansat på Teater Manu – et professionelt tegnsprogsteteater i Oslo.

Han medvirkede desuden i opførelsen af 'Snedronningen' af Jokum Rohde. En amatørforestilling i professionelle rammer.

TEATER PÅ TRODS

DA SKUESPILLEREN, INSTRUKTØREN OG DRAMATIKEREN PELLE KOPPEL ETABLEREDE SIT FØRSTE TEATER, VAR DET TIL DELS PÅ TRODS OG I PROTEST. FEMTEN ÅR SENERE ER FØLELSEN AF TRODS DER STADIG, OM END SNARERE SOM EN POSITIV KRAFT I KAMPEN FOR KVALITETSTEATER I VALBY.

Af Af Lars Lippert

De fleste af os har oplevelser i vores liv, som for andre kan synes banale og ligegyldige, men som alligevel har fulgt os, præget os og måske i en eller anden grad bærer et aftryk af vores personlighed i sig. En af Pelle Koppels foregik på Teaterskolen i Århus, da han gik der som elev. Under en fysisk øvelse med sin lærer, Finn Hesselager, hvor de sloges på gulvet, endte Pelle i en lås, hvor han blev holdt fast og ikke kunne slippe fri. Finn bad ham indse sit nederlag og give op, men Pelle nægtede og blev ved med at kæmpe. Han brugte alle kræfter for at komme fri, men uden held. Til sidst, efter et kvarters tid, måtte han modvilligt give op.

"Jeg har virkelig tænkt meget over den oplevelse – hvorfor gav jeg ikke bare op? Og var det godt eller skidt?" fortæller Pelle Koppel. "I de første par år, tænkte jeg, at jeg sikkert skulle lære at give op, lade være med at holde så meget på mit eget, åbne op, være rummelig og alt det der. Men nu ser jeg mere oplevelsen som udtryk for en kvalitet. Måske skulle jeg egentlig lære, at jeg faktisk er i besiddelse af nogle kræfter og en stædighed, som er god, når man skal gå præcis det skridt længere, der er nødvendigt for at starte fx et teater eller fuldføre et projekt, andre ikke kan se mulighederne i."

SKUESPILLER PÅ EGET TEATER

En stædig evne til ikke at give op, men i stedet løse problemerne og komme videre lader til at være et afgørende personlighedstræk hos teaterlederen i Valby. Vi har knapt sat os til rette i Teater V's ydmyge kontor, et lille selvbygget annekse i tilknytning til Pelle Koppels bolig i Valby, før snakken går, om de problemer der uvægerligt opstår, når man skal drive et teater og få alle ender til at mødes. Det aktuelle problem er en sygemeldt skuespiller, der har betydet, at Pelle Koppel selv har måttet overtage rollen som Doktoren i teatrets Reumert-vindende forestilling 'Helmer Hardcore – Et Dukkehjem 2'. Forestillingen havde premiere på teatret i 2007, men havde repremiere i Valby i november, efter 38 opførelser på en næsten to måneder lang landsdækkende turne.

Arbejdstiden indskrænker sig altså ikke til de sædvanlige 37 timer.

"Jeg arbejder hele tiden – for mig er det jo ikke arbejde, det er mere en måde at leve på. Det er vel også derfor, at jeg ikke spiller computerspil – når jeg skal slappe af, så vil jeg hellere sidde og skrive på et eller andet," fortæller Pelle Koppel, "men af og til kan familien selvfølgelig godt brokke sig lidt, når billettefonen ringer lørdag aften," smiler han.

TEATERLEDER I PROTEST

Visionær, virksom, varmblodet og viljefast – ordene stammer fra Teater V's hjemmeside, hvor de angiveligt er bud på V's betydning i Teater V. De kunne også bruges til at beskrive nogle af de egenskaber, der skal til, hvis man skulle få lyst til at starte sit eget teater. I Pelle Koppels tilfælde var det dog ikke bare v-ord, der satte gang i processen, men også trods og protest over mangel på spændende opgaver i sin første sæson som skuespiller, hvilket førte til etableringen af 'Teater Spørgsmålstegnet' i 1994.

"Da jeg lavede Teater Spørgsmålstegnet, var det til dels i protest. Hele vores hold var blevet fastansat på Aarhus Teater. Men i min første sæson som færdiguddannet skuespiller havde jeg kun to replikker, og det var jo ikke lige det, jeg havde drømt om."

Den indlysende løsning på problemet var at gøre noget ved det selv, for som Koppel udtrykker det med sin karakteristiske, speedsnakkende energi:

"Når ingen andre gør det for én, må man jo gøre det selv! Ikke at man nødvendigvis skal gøre alting selv, og det er da fedt at få hjælp, man skal bare ikke regne med det. At være parat til at gå vejen selv har altid været meget grundlæggende for mig."

Resultatet blev i første omgang monologen 'Hvad fanden er meningen', hvor han selv stod på scenen, mens vennen og kollegaen Mads M. Nielsen instruerede. De havde ikke nogen scenograf og heller ingen penge, så et koncept de havde prøvet på teaterskolen, blev genbrugt, og scenografien blev således skabt af gammelt avisepapir, som Jyllands Posten donerede.

"Det var enormt sjov at lave, og det gav en langt større tilfredsstillelse selv at have lavet projektet fra bunden. Til premieren var det en meget bedre fornemmelse, end når jeg bare medvirkede i noget, vi havde sat op på Aarhus Teater."

GULDET INGEN ANDRE KAN SE

Succesen førte til den næste udfordring – at gå fra at skrive en monolog til replikker. Stykket 'Venteværelset' begyndte at tage form, og da det var færdigt, kontaktede han den daværende dramaturg på Aarhus teater, Janicke Branth.

"Da hun havde læst det, mødtes vi for at tale om det, og egentlig havde jeg vel forventet, at vi bare skulle finde en premieredato på Aarhus Teater," griner Pelle.

"Jeg syntes jo, at jeg havde lavet guld, men for første gang oplevede jeg, at der stort set ikke var andre end mig, der kunne se det - heller ikke Janicke. Hun kunne måske nok se, at der var noget i det, men det var ikke færdigt, syntes hun."

Frem for at tage kritikken til sig og skrive manuskriptet om, valgte han ikke at lade sig hindre af det, han oplevede som en stopklods, men i stedet gå med bolden selv.

"Jeg havde jo hele projektet inde i hovedet, så jeg syntes bare, at kritikken var en stopper. Derfor gik jeg videre med det i stor frustration over, at ingen kunne se, hvad det var jeg ville. Jeg søgte det daværende teaterråd om penge til projektet, og da de åbenbart syntes, at der skulle ske noget nyt i teaterlivet i Aarhus, var jeg heldig at få penge, så vi kunne sætte stykket op på Entre Scenen, og efterfølgende på Kaleidoskop i København," fortæller Pelle, der selv instruerede 'Venteværelset', og altså nu kunne udvide sit CV med endnu en titel.

PROFESSIONELT TEATER I VALBY

Konturerne af en teater-iværksætter begyndte at tegne sig, og i 1997 rykkede Pelle Koppel teltpælene op i Aarhus for at tage tilbage til København, hvor han kommer fra. Her bosatte han

TEATER V

I dag får Teater V støtte fra Statens Scenekunstudvalg, der i sæson 2008/09 har givet 1,7 mio. kr. til drift og projekter.

Selv siger Pelle Koppel om tilskuddet:

"Det lyder måske af mange penge, men det er faktisk kun halvdelen af det, vi har ansøgt om, men sådan som teatersituationen desværre ser ud for tiden, skal man være glad, hvis man overhovedet får noget. Valby Lokaludvalg har i øvrigt også bakket flot op om teatret, og har netop med 175.000 kr. årligt i de næste to år signaleret, at de også støtter os fremover".

Læs mere om teatret på www.teater-v.dk.

sig i Valby, stiftede familie, fik børn og begyndte tilværelsen som freelance skuespiller, instruktør, producent og manuskriptforfatter.

Det gav ikke meget plads til rollen som teaterleder, der blev lagt på hylden, indtil den begyndte at røre på sig igen for fire år siden. Pelle kom en dag cyklende forbi Prøvehallen, der dengang var ved at blive til virkelighed på den grund i Valby, hvor den gamle Porcelænsfabrik havde ligget. Teater V tog langsomt form i idéen om at skabe et professionelt teater i bydelen, der ikke bare var lokalt, men også kunne trække publikum fra resten af København og ud til det faste spillested Prøvehallen. Den idé var ny, og med det engagement og den entusiasme, som stadig ikke lader til at være opbrugt hos Pelle Koppel, vandt idéen til sidst gehør i lokaludvalget.

"Jeg sagde til dem, at jeg syntes, vi havde behov for et professionelt teater i Valby – og hvis de ville bakke op om det og støtte det økonomisk, ville jeg gerne kæmpe for det."

Men hvorfor et teater i Valby? Er der overhovedet brug for det?

"Teatret er en af de måder, man kan skabe sammenhæng i et lokalsamfund. Det giver noget at være fælles om, en fælles identitet. Dr. Dante i Allerød er et glimrende eksempel på det. Hvis ikke det teater var opstået, ville byen ikke have den samme identitet, hverken for sig selv eller for os andre. Valby har altid været et særligt sted, der skilte sig ud fra resten af byen, et gammelt arbejderkvarter med en stærk følelse af identitet hos de borgere, der bor her – der er stærke lokale kræfter i bydelen. Med 45.000 indbyggere er Valby faktisk på størrelse med en mindre provinsby – så ja, der er klart brug for et teater."

KRAFTEN OG ENERGIEEN ER DEN SAMME

På trods af succesen med at få skabt et Teater V, der ikke alene henter penge fra de bevilgende myndigheder, men også henter både publikum og gode anmeldelser, er det stadig følelsen af trods, der driver værket. Selvom andre mennesker opfatter virkeligheden anderledes end én selv, behøver man ikke nødvendigvis at acceptere det, mener Pelle Koppel. Hvis ikke de kan se værdien af det projekt, man præsenterer, er det ikke det samme som, at det ikke kan gennemføres.

"Kraften, energien eller 'drivet' – stædigheden der kommer til udtryk i den indstilling – er den samme, men bare ikke så negativt ladet, som før i tiden, der var jeg bare frustreret. Også selvom jeg ikke blev handlingslammet," siger Pelle Koppel.

Han forklarer også, at hans erfaringer som teatermenneske,

Teater V har netop genopsat den Reumert-vindende forestilling 'Helmer Hardcore - Et Dukkehjem 2' i Prøvehallen - efter en to måneder lang landsdækkende turne med i alt 38 opførelser. Foto: Timm Vladimir

“Med 45.000 indbyggere er Valby faktisk på størrelse med en mindre provinsby – så ja, der er klart brug for et teater,” siger Pelle Koppel om placeringen af et teater i bydelen, hvor han bor og arbejder ”

har fået ham til at tro på det enkelte menneske og styrken i de relationer, der opstår.

“Kunsten og livet skal hænge sammen, hvis begge dele skal lykkes. Fælles tanker eller visioner er vigtige for projektet,” uddyber Pelle og tilføjer, at de projekter han vælger at involvere sig i ikke nødvendigvis behøver kun at have med teater at gøre.

“Det der tænder mig, er at få en idé og gennemføre den. Derfor håber jeg også på sigt at kunne skabe rum til at hjælpe andre i gang med det, de går og brænder for. Skabe et kreativt rum og et produktionsapparat, som vil være i stand at sætte nye spændende projekter i søen. Det er den proces, der gør livet meningsfuldt,” siger Pelle Koppel. ■

PELLE KOPPEL

Født i København 23. marts 1968

Uddannet på Skuespillerskolen ved Aarhus Teater fra 1990 til 1994

Fastansat skuespiller ved Aarhus Teater i perioden 1994 til 97

Stifter i 1995 sideløbende Teater Spørgsmålstegnet

Freelance skuespiller, producent, instruktør og dramatiker, siden 1997

Stifter i efteråret 2005 Teater V, og er i dag teaterleder i Valby.

Pelle har desuden via sit eget produktionsselskab 'Kopple & Ko', der bl.a. producerer og udgiver CD'er, og han har også startet 'Kulturkongen', et webbaseret netværk af kulturinteresserede danskere som tester kulturlivet.

esterskov Bogføring

v/ Michael Vesterskov Kristensen
Tlf.: 86 91 51 98
Mobil.: 26 16 98 70

Mail.: info@v-bf.dk
Web.: www.v-bf.dk
CVR.: 29064644

Det er nu, du skal skabe tryghed for familien

PFA Helbredssikring

Med PFA Helbredssikring er vejen til behandling ved sygdom og uheld hurtig. Den dækker dine børn og fås også til din partner. Så er hele familien sikret plads hos speciallæge eller på privathospitaler og privatklinikker.

Du kan læse mere og tilmelde dig på www.skuespillerforbundet.dk

PFA
PENSION

Bygger på forståelse

ACT INC.
ACTORS IN BUSINESS

Vil du arbejde med kommunikationstræning?

Læs mere på actinc.dk

LEJLIGHED I SPANIEN

Lejlighed til leje i Spanien (Almuñécar, 80 km øst for Málaga) i perioden 15. december 2008 til 15. april 2009. 2 værelser m. 4 sovepladser, køkken, bad, stor altan lige ud til Middelhavet. 1.000 kr. pr. uge (Påsken dog 2.000 kr.) plus 3 Euro pr. dag for gas/lys.

Henvendelse: Grethe Mogensen 32 53 92 16/20 16 98 97, eller e-mail: grethemogensen@mail.dk

SOMMERHUS NÆR SKAGEN UDLEJES

Totalrenoveret husmandssted på 124 m², ligger ud til åbne marker og 2 km fra vandet udlejes på ugebasis. Brændeovne / vaskemaskine og tørretumbler. Pris kr. 3.000,- pr. uge **inkl. forbrug**

Henvendelse: Torben Sekov. Tel. 40 11 60 46

BERLINER LEJLIGHED

Udlejes: Lys 4. sals lejlighed på 50 m², lige midt i centrum af Kreuzberg 36. Indeholder: 2 vær, spisekøkken, karbad, vaskemaskine og Internet. Udlejes billigt i kortere eller længere perioder.

Henvendelse: Rasmus Munch / munch.rasmus@gmail.com

RUNDE FØDELSDAGE

DECEMBER

Christine Hermansen, 50 år	17. december
Zenia Hansen, 50 år	17. december
Mikael Helmuth, 50 år	19. december
Ib Hansen, 80 år	22. december
Ole Westh-Madsen, 60 år	24. december
Linda Nielsen, 50 år	24. december
Tage Axelson, 75 år	29. december
Tina Kiberg, 50 år	30. december

JANUAR

Michael Hasselflug, 50 år	1. januar
Ole Lemmeke, 50 år	10. januar

... fordi leg spiller en rolle

Improvisationstræning med Pernille Sørensen

www.playandact.dk

tlf. 21 81 67 76

STATENS TEATERSKOLE

EFTERUDDANNELSEN TILBYDER

en workshop med den russiske instruktør og pædagog **SERGEI TCHERKASSKI** for skuespillere, instruktører og scenografer

CREATING THEATER PRODUCTION TOGETHER

Deltagerne på workshoppen vil få et indblik i metoden Handlende Analyse, der bl.a. indeholder forskellige øvelser i kompositionens kunst, 'mise en scene', atmosfære og opbygningen af begivenheder og oplevelser. Analysens metodik og forbindelsen til Stanislavsky's ideer, Nemirovich-Danchenko og Meyerhold vil blive afdækket og diskuteret. Der vil både blive arbejdet teoretisk og praktisk på gulvet. Ved at inddrage de tre faggrupper opbygges, gennem kreativ dialog, evnen til bedre at kunne forstå hinanden.

LØRDAG DEN 31. JAN. OG LØRDAG DEN 7. FEB. KL. 10.00-15.00

TIRSDAGE OG TORSDAGE DEN 3., 5., 10., OG 12. FEBRUAR KL. 16.30-19.30

For tilmelding og yderligere info se: www.teaterskolen-efteruddannelsen.dk

STATENS
Teater
SKOLE

STATENS TEATERSKOLE
EFTERUDDANNELSEN

SCENELIV

udgives af Dansk Skuespillerforbund og udkommer 10 gange årligt. Oplag: 3300 eks. - Abonnement: 425 kr. p.a.

MAGASINET SCENELIV

Dansk Skuespillerforbund
Sankt Knuds Vej 26,
1903 Frederiksberg C.
Telefon: 33 24 22 00
Fax: 33 24 81 59, man.-fre. 9-12 og 13-15.
dsf@skuespillerforbundet.dk
www.skuespillerforbundet.dk

Artikler, læserbreve o.lign. sendes til:
pmm@skuespillerforbundet.dk
Redaktion: Pia Møller Munksgaard,
Henrik Petersen (ansv.).

Tryk: Print Division. Design: bilgravbilgrav.

ANNONCEPRISER OG FORMATER (b x h)

Helside annonce	(170 x 270)	kr. 9.000
2/3 side annonce	(170 x 192)	kr. 6.000
1/2 side annonce	(170 x 133)	kr. 5.000
Top-annonce	(170 x 60)	kr. 2.000
VISITKORT-annonce	(112 x 30)	kr. 600
Medlemsannoncer	(112 x 30)	kr. 300

Medlemsannoncer – max. 350 tegn incl.
mellemrum (sommerhus o.lign.): kr. 200,-.

Annoncemateriale skal afleveres reproklart, digitalt på
CD eller mail i pdf-format. Alle priser tillægges moms og
evt. farvetillæg.

Særlige annonceønsker:
Kontakt Tine Fangel - tlf. 33 24 22 00

DSF'S BESTYRELSE 2008/09

Henrik Petersen (formand)	44 44 99 24
Julie Carlsen	40 29 58 83
Peder Dahlggaard	66 14 50 85
Christian Damsgaard	38 33 88 20
Ane Marie Fjelstrup	35 42 48 17
Rasmus Hammerich	40 71 29 87
Lars Hunniche	35 43 90 95
Joel Højerslev (suppleant)	32 55 93 99
Katja Elgaard Holm	26 14 41 18
Ann Eleonora Jørgensen	33 79 02 25
Laura Kold	51 92 11 04
Henrik Jandorf	30 23 44 32
Lars Lippert	21 48 06 12
Johannes Mannov	36 34 15 56
Ina-Miriam Rosenbaum	33 14 20 47
Jacob Stage	38 10 83 85

DSF'S SEKRETARIAT

Formand: Henrik Petersen
Direktør: Mikael Waldorff
Kommunikationschef: Pia Møller Munksgaard
Bogholder: Lis Jespersen
Regnskabsfører: Heidi Holm Madsen
Juridiske konsulenter: Maj Hagstrøm og
Nanna Klingsholm (orlov)
Forbundsjurister: Berit Lassen (orlov), Magnus Homann
Poulsen, Charlotte Olsen og Anders Ingemann Johansen
Socialkonsulent: Nanna Møller
It-manager: Sengül Kaya (orlov)
Kursus- og Legatsekretær: Hanne Arlund og
Karin Iwersen (orlov)
Sekretær for formand og direktør: Tine Fangel
Omstilling/Sekretær: Sophie Hovdekorp

FILMEX' SEKRETARIAT

Forretningsfører: Sven Kromann-Rasmussen
Sekretærer: Jette Rydder og Kristine Staffeldt

PIGS: MIN FAMILIE på Betty Nansen Teatret med bl.a. Karen-Lise Mynster og Max Hansen Foto: Thomas Petri

NÆSTE NUMMER UDKOMMER 12. JANUAR

SCENELIV ØNSKER GOD JUL!

VI VENDER TILBAGE I DET NYE ÅR MED MASSER AF HISTORIER FRA SCENEKUNSTENS MANGFOLDIGE VERDEN, NYT OM JOBBANK, NY ELEKTRONISK SKUESPILLERHÅNDBOG OG MEGET MEGET MERE.

GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR

PIA MØLLER MUNKSGAARD, REDAKTØR

LEDER

KUNST OG KASSER

Der var stort tillykke og flotte ord fra både kulturministeren og en række talere fra scenekunstmiljøet, da redøgørelsen 'Spot på Danmarks skjulte teaterskat' – om scenekunst for børn og unge – blev offentliggjort i november.

Og de rosende ord er helt fortjent. Redegørelsen er en grundig og indlevende beskrivelse af, hvordan dansk scenekunst for de yngste har udviklet sig til noget af det ypperste i Verden. Hvem er de, hvad vil de, og hvordan gør de – disse mange mennesker, der har sikret, at børn og unge i enhver flække i dette land bliver præsenteret for scenekunst? Det tegner rapporten et meget fint billede af.

Redegørelsen er også et bevis på, hvor meget godt, der kan ske, når scenekunsten slippes fri og får lov til at udvikle sig organisk og ud af sin egen drift – uden nødvendigvis at skulle passe ind i de administrativt mest håndterbare kasser.

Børneteateret er en af de mange knopskydninger i dansk teater, der har skabt det teaterbillede og den lovgivning, vi har i dag. Det er et broget billede – og måske endda meget forvirrende og ulogisk, hvis man ser på det med embedsmands-briller.

Derfor har vi i de senere år oplevet et politisk ønske om at gå i en anden retning end den, der har skabt 'verdens bedste børneteater' og en masse andet teater, der er blevet identificeret og har fået støtte hen ad vejen. Man ønsker at skabe enklere systemer og mere overskuelighed og centrale strukturer i teaterlivet.

Vi, der arbejder i branchen, kan sagtens vedkende os det overordnede mål, der hedder at sikre kvalitet, stor udbredelse og diversitet. Det er der god mening i. Men de økonomiske overvejelser må ikke komme til at styre og give et konstant

pres for at effektivisere og rationalisere i samlede større kulturinstitutioner.

Med denne redegørelse om scenekunst for børn og unge står vi med et væsentligt og vægtigt argument for at føre en differentieret teaterpolitik. Den viser tydeligt, at de små produktionsenheder kan udvikle diversitet, anvendelighed, målrettet kunstnerisk stræben, kommunikation med publikum – i det hele taget kunstneriske oplevelser på højt niveau. Og det er alt sammen sket i en decentral organisering, som resten af verden beundrer os for og ønsker at lære af.

Redegørelsen kommer netop som kulturministerens lille teaterudvalg skal begynde sit arbejde på en vision for fremtidens danske teaterliv. Den vil forhåbentlig blive læst grundigt og bør – på flere områder – føre til overvejelsen om, hvad der skal være styrende i de nye strukturer – kunsten eller administrationen.

Skal kunsten tilpasses administrationen eller skal administrationen tilpasses kunsten? ■

*Henrik Petersen,
formand for Dansk Skuespillerforbund*

Sæson 09/10

www.logd.dk

Vi løfter snart sløret for en ny
stor musical...

BILLETTER: 4335 2771

ABELLS PLADS · 2630 TAASTRUP · www.taastrupteater.dk

taastrupteater.dk

UDGIVERADRESSERET
MASKINEL MAGASINPOST

POST
PP DANMARK

SCENELIV 42573
DANSK SKUESPILLERFORBUND,
SANKT KNUDS VEJ 26, 1903 FREDERIKSBERG C
ISSN: 1902-5076